

УДК 378.011.3-051-047.22

РОЗВИТОК СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ СУЧАСНИМИ СТРАТЕГІЯМИ НАВЧАННЯ

Ольга Іллівна Шапран,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
м. Переяслав-Хмельницький, Україна
ORCID iD: orcid.org/0000-0002-7514-6632

Анотація

У статті визначено сутність понять «стратегічна компетентність», «стратегії навчання», подано авторське тлумачення дефініції «стратегія навчання в закладах вищої освіти». Автором запропоновано використання різних стратегій навчання в практиці професійної підготовки майбутніх учителів, охарактеризовано деякі з них із таких позицій: цілі стратегії; концепція; зміст роботи; діяльність викладача і студента; використання тактик (технік) у процесі реалізації стратегії навчання; отриманий результат. Характеристика наведених стратегій описує організацію навчального процесу на якісно новому рівні, що забезпечує можливість студентам обирати ті стратегії навчання, які допоможуть їм навчатися упродовж життя: самостійно отримувати знання, уміння і навички, формувати компетентності згідно власних пріоритетів і бажань.

Ключові слова: *ключові компетентності, стратегії навчання, стратегія навчання в закладах вищої освіти, стратегічна компетентність, навчально-стратегічна компетентність, соціально-комунікативна компетентність, тактики (техніки) навчання.*

Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Процес якісних змін в Україні, що зумовлений соціально-

економічною ситуацією в країні, викликає потреби реформування системи освіти та підвищення престижу вчителя в сучасному суспільстві як однієї з найбільш масових професій. У проекті Концепції розвитку педагогічної освіти (29.12.2017) вказується, що завдяки швидкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, зростанню обсягу корисних знань та різноманітністю в способах їх здобуття в змісті вищої освіти все більша увага надається розвитку загальних (*універсальних, ключових, soft, transversal*) компетентностей, наголошується на необхідності уміти безперервно вчитися впродовж життя. Однією з ключових компетентностей є стратегічна, що активно формується в закладах вищої освіти й являє собою здатність студентів визначати мету власної навчальної діяльності; уміння планувати, контролювати та корегувати свою діяльність; переносити здобуті знання й навички в нові нестандартні ситуації; творчо розв'язувати поставлені завдання; аналізувати власні та чужі вчинки й поведінку тощо. Багатоаспектність проявів стратегічної компетентності та її психологічний характер пояснюють недостатню педагогічну інтерпретацію цієї дефініції та понять, що з нею пов'язані. Дискусійним є тлумачення і такої категорії як «стратегії навчання», що відіграють провідну роль у формуванні стратегічної компетентності майбутніх учителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження стратегій навчання почалося з середини 80-х років ХХ століття такими зарубіжними науковцями як А. Венден (A. Wenden), У. Едмондсон (W. Edmondson), Ю. Хаус (J. House), Р. Меєр (R. Mayer), Дж. Рубін (J. Rubin), К. Уейнштейн (C. Weinstein) та ін. Окремі аспекти стратегій навчання розглядаються сучасними психологами: стратегії учнів при оволодінні іноземною мовою (Ю. Неженцев), стратегії та тактики в діяльності вчителів (В. Чорнобровкін), стратегії діяльності студентів (А. Коваленко, Л. Мойсеєнко) та ін. Вітчизняні педагогічні дослідження переважно спрямовані на дослідження

стратегій навчання іноземної і рідної мов (А. Галла, Є. Іжко, О. Кукла, О. Любашенко, О. Малихін, І. Семенишин та ін.). Формування стратегічної компетентності різних верст населення висвітлюється в працях таких авторів як І. Задорожна, В. Рябоконь, Л. Дюкет (L. Duquette), М. Кенел (M. Canale), М. Свейн (M. Swain) та ін.

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Сьогодні знання постійно оновлюються, збагачуються, зміст навчання спрямовується на вироблення в студентів необхідних компетентностей. У сучасній системі вищої освіти складаються різноманітні підходи до конструювання змісту навчання, що залежать від позицій закладу, викладачів, сучасних концепцій навчання. Проблема вибору стратегії навчання студентів обумовлена тим, що вони мають різні рівні вихідних базових знань, інтелектуального розвитку, творчих здібностей; їм притаманний особистісний підхід до життя згідно індивідуальних особливостей. Залучити майбутніх учителів до ефективного самостійного навчання можливо тільки шляхом ознайомлення їх з сучасними стратегіями навчання, що надає можливість визначитися з використанням тих із них, що відповідають попитам і здібностям студентів. Ці обставини послужили поштовхом для написання статті та вивчення означених аспектів проблеми.

Метою статті є педагогічна інтерпретація понять «стратегії навчання», «стратегічна компетентність» та формування обізнаності студентів про навчальні стратегії у закладах вищої освіти.

Постановка завдань. У процесі дослідження були поставлені три завдання: визначити сутність базових категорій, складові стратегій навчання; охарактеризувати відомі стратегії навчання згідно виділеного алгоритму їх застосування.

Виклад основного матеріалу. Сутність поняття «стратегічна компетентність» особливо цікавить педагогічну спільноту в рамках її формування як

різновиду ключових компетентностей, що потрібні людям для ефективної життєдіяльності. В. Рябоконт доводить, що стратегічна компетентність може трактуватися як у широкому (*лінгводидактичному*), так і вузькому (*лінгвометодичному*) аспектах. Якщо розглядати стратегічну компетентність у широкому значенні, як твердить автор, то слід аналізувати здатність особистості визначати загальну мету власної пізнавальної, навчальної діяльності з предмета; планувати свою навчальну діяльність з метою досягнення поставленої мети; виконувати сплановані дії та операції; реалізувати сплановані стратегії; оцінювати отримані результати навчальної чи будь-якої іншої діяльності. У вузькому сенсі стратегічна компетентність, на думку цієї вченої, розглядається як здатність особистості аналізувати мовні й позамовні сутності, явища, закономірності, зіставляти, порівнювати, групувати, узагальнювати виділяти головні й другорядні ознаки, властивості; моделювати мовні й позамовні елементи; уявляти предмети й за допомогою мовних виражальних засобів описувати їх, явища, дії, події; компенсувати виявлені недоліки в усній та письмовій мовній діяльності; робити припущення щодо способу розв'язання навчальних завдань; добирати докази для підтвердження чи спростування власних і чужих висловлювань; використовувати власний і чужий (*опосередкований*) досвід та критично оцінювати свої вчинки і вчинки інших людей (Рябоконт В. В., 2014, с. 51). Позиція автора зрозуміла, бо більшість сучасних науковців (В. Топалова, Л. Бахман (*L. Bachman*), А. Палмер (*A. Palmer*) та ін.) розглядають стратегічну компетенцію як компонент комунікативної компетенції, а стратегічну компетентність як різновид соціально-комунікативної компетентності (І. Задорожна, В. Рябоконт, Л. Дюкет (*L. Duquette*), М. Канел (*M. Canale*), М. Свейн (*M. Swain*) та ін.). Стратегічну компетентність науковці називають компенсаторною (І. Задорожна), діяльнісною (В. Рябоконт) тощо. Також у сучасній психолого-педагогічній літературі спостерігаються варіації терміну «стратегічна

компетентність» як *комунікативно-стратегічна компетентність* (М. Оліяр), *навчально-стратегічна* (Ю. Гудима, І. Задорожна, О. Никитенко та ін.). Останній різновид компетентності автори тлумачать як стратегічну компетентність у широкому значенні, сукупність навчальної і стратегічної компетентності, а отже, володіння різними навчальними і комунікативними стратегіями. Вважаємо, що поняття «навчально-стратегічна компетентність» має право на існування з погляду на розмежування позицій дослідників у сфері педагогіки і психології та методики викладання мов. Цей термін характеризує загальний підхід до навчання, що охоплює всі типи операцій: від мети навчання до результату; від організації проведення навчальних занять до його змісту та системи стимулів, методів, тактик.

Формування стратегічної компетентності майбутніх учителів напряму пов'язано з опануванням студентами сучасними стратегіями навчання, що відкривають нові можливості організації їх самостійної навчальної діяльності. Науковці (Г. Азимов, В. Загвязинський і Т. Строкова, О. Седова, А. Венден (A. Wenden), У. Едмондсон та Ю. Хаус (W. Edmondson, J. House), Р. Оксфорд (R. Oxford) та ін.) по-різному тлумачать поняття «стратегії навчання»: предметні та розумові дії або послідовність дій при навчанні; набір дій, кроків, планів; модель поведінки; загальна концепція навчання; способи поведінки і мислення, що використовуються для полегшення навчання тощо. Так, В. Загвязинський і Т. Строкова вважають, що «стратегія навчання – заснований на прогнозі загальний план (програма) спільних дій вчителя і учня, визначаючих найближчу перспективу його інтелектуального і особистісного розвитку в процесі індивідуального вивчення вибраного їм предмета або предметної галузі при підтримці комплексу дидактичних засобів і наданні психолого-педагогічної допомоги» (Загвязинский В. И., Строкова Т. А., 2011, с. 165–166). Однак, Л. Березова зазначає, що визначення стратегії за допомогою таких

термінів як план, структура, схема, набір правил є не творчими, оскільки ці терміни позначають деяку сукупність прийомів, які міцно закріпилися в діяльності, тобто щось незмінне. Автор вважає, що стратегія більше асоціюється із загальною спрямованістю розумових дій, їхньою динамікою та розуміє поняття «стратегія», виходячи з системно-стратегічної концепції діяльності В. Моляко, як більш-менш гнучку систему дій, які визначаються об'єктивно і ситуативно, у якій переважає тенденція до суб'єктної переваги одних розумових дій над іншими (Березова Л. В., 2015, с. 5–6). Отже, визначення поняття «стратегії навчання» науковці пов'язують з покроковим виконанням предметних та розумових дій у процесі навчання, створенням певної моделі поведінки згідно загальної концепції навчання, способами поведінки і мислення учасників навчального процесу з метою його полегшення тощо.

Детальний аналіз сутності досліджуваної дефініції дав можливість сформулювати визначення поняття **«стратегія навчання в закладах вищої освіти»** як комплексу усвідомлених спільних дій викладача і студентів у відповідності до певної мети й концепції зі застосуванням тактик і технік навчання в певній послідовності, що спрямовані на розвиток здатностей студентів ефективно керувати самостійною навчальною діяльністю.

Погоджуємося з думкою О. Малихіна і А. Галла, що студенти не завжди усвідомлюють ефективність і доцільність використання навчальних стратегій у процесі навчання, отже, роль викладача полягає саме «у формуванні обізнаності студентів про стратегії навчання та постійному заохоченні до їх широкого використання з метою особистісної активності, систематичності й наполегливості у навчанні, досягнення позитивних результатів й успішної безперервної освіти (самоосвіти)» (Малихін О. В., Галла А. О., 2016, с. 122–123). В умовах збільшення годин на самостійну роботу в сучасних закладах вищої освіти студенти повинні вміти чітко

оцінити ситуацію, вибрати відповідні стратегії навчання та ефективно застосувати їх у процесі навчальної діяльності. Отже, викладач шляхом систематичного використання сучасних стратегій навчання у процесі аудиторної і позааудиторної роботи привчає студентів до їх використання в самостійній роботі.

Серед розмаїття стратегій навчання можна виокремити наступні, що можуть широко використовуватися у практиці навчання майбутніх учителів у закладах вищої освіти: стратегії неперервного активного навчання (Active learning); комунікативні стратегії навчання (Communication learning); стратегії колаборативного навчання (Collaborative learning); стратегії електронного навчання (E-Learning); стратегії «навчання в потрібний час» (Just-in-time teaching або JiTT); стратегії на основі здобутого досвіду (Experiential learning); стратегії навчання в практиці (On-job instruction); стратегії самокерованого навчання (Self-Directed Learning); стратегії фасілітаційного навчання (Facilitate Learning) тощо. Охарактеризуємо деякі з них з таких позицій: *ціль стратегії; концепція; зміст роботи; діяльність викладача і студента; використання тактик (технік) у процесі реалізації стратегії навчання; отриманий результат.*

Стратегія неперервного активного навчання (Active learning) сформована на основі концепції достовірної педагогіки – *authentic pedagogy* (забезпечення високого рівня включення студентів у їх взаємодію під час навчального процесу), що націлена на виконання завдань від простих до складних. Засновником стратегії вважається Р. Реванс (R. Rewans), який «активне навчання» розглядав як сукупність «запрограмованого» знання (*P, programming*) і знання «фактичного» (*Q, questioning*), отриманого шляхом постановки запитань і зворотного зв'язку (Образовательные стратегии и технологии обучения при реализации компетентностного подхода в педагогическом образовании с учетом гуманитарных технологий, 2008, с. 54). У цій стратегії часто застосовується групове

навчання, що відкриває нові можливості для спілкування студентів, їх обміну думками, збільшує ймовірність ґрунтовного аналізу різних проблемних і професійних ситуацій, перенесення способів їх вирішення в практику майбутньої роботи та життєдіяльності. Функції викладача в процесі групової роботи полягають у контролі за ходом роботи в групах; консультації та допомозі студентів у вирішенні окремих питань; координації їх діяльності. Функції студентів у процесі виконання групових завдань передбачають планування роботи в групі; розподіл завдань між членами групи та їх виконання; обговорення роботи в групі, висловлення зауважень, доповнень, узагальнення результатів; підведення підсумків групового завдання. Робота в групах може організовуватися по-різному (робота в «синдикатах» – *syndicate groups*, дискусійні групи – *buzz groups*, робота в «пірамідах» – *pyramid groups*, кругові презентації – *rounds* тощо) із застосуванням різних інтерактивних технік («Мікрофон», «Незакінчені речення», «Карусель», «Займи позицію», «Неперервна шкала думок», аналіз ситуації – «case-метод» та ін.). Результатом використання стратегії неперервного активного навчання є розвиток творчої активності студентів.

Групова робота та інтерактивні техніки превалюють і в *стратегії колаборативного навчання (Collaborative learning)*, однак її метою є не тільки активне засвоєння знань на індивідуальному рівні, але й досягнення партнерства студентів у навчанні. Співпраця вимагає розподілу завдань між учасниками, досягнення консенсусу між членами робочої групи згідно *концепції управління знаннями*. Викладач у процесі реалізації колаборативних стратегій навчання займає позицію керівника групової роботи або модератора, який допомагає організувати групову роботу студентів щодо прийняття спільних рішень, збір очікувань, вироблення правил роботи в групі, встановлення регламенту роботи, формування малих груп. Групова робота студентів передбачає формулювання проблеми, її обговорення, прийняття групового рішення, презентацію роботи в групах, підведення підсумків;

рефлексію. С. Кожушко акцентують увагу на таких тактиках стратегії колаборативного навчання як прийоми – «Подумайте в парах», «Зигзаг», «Зворотний зигзаг», «Взаємне навчання», «Письмовий круглий стіл» і методи – «Мозковий штурм», «Гарячий стілець», «Mind Mapping» та ін (Кожушко С., 2014, с. 65–70). Результатом використання стратегії колаборативного навчання є вдосконалення навичок роботи в команді.

Стратегії електронного навчання (E-learning). Мета стратегії – підвищення якості навчання на основі використання нових віртуальних соціальних мереж та мобільних Інтернет-технологій. Стратегія E-Learning сформована на теоріях коннективізму і соціального конструктивізму (*теоріях мережі, складно організованих та самоорганізованих систем, соціальної ідентичності*) що відкриває нові можливості для самостійного навчання студентів шляхом дистанційної освіти. Термін E-learning запропонований канадським науковцем С. Доунсом (S. Downes) як похідний для всієї сукупності тенденцій в електронному навчанні. Ця стратегія надає суб'єктам постійний доступ до навчального матеріалу, оцінювання та контролю, опитування, а саме: електронні робочі програми курсів; варіанти лекцій в електронному вигляді (текстовій, відео чи аудіо); завдання для самостійної роботи студентів у системі E-learning; тести для модульного та підсумкового контролю знань тощо. Результатом цієї стратегії є розвиток здатностей студентів самостійно опанувувати новий матеріал, обмінюватися навчальним контентом, оцінювати власні знання. Стратегія передбачає використання різних типів навчання: *синхронного* (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо), *асинхронного* (блоги, електронна пошта, соціальні мережі та ін.), *змішаного* (комбінація традиційного навчання зі завданнями в системі E-learning).

Саме до останнього типу навчання належить *стратегія «навчання в потрібний час» (Just-in-time teaching або JiTT)*, що полягає у поєднанні самостійного виконання веб-завдань із активним їх обговоренням

студентами в процесі аудиторної роботи. В основу цієї стратегії покладена концепція дослідницько-орієнтованої педагогічної моделі (*Inquiry based pedagogy model*), що передбачає активне включення студентів у процес конструювання власних знань. Стратегія «навчання в потрібний час» передбачає отримання студентами напередодні семінарських або практичних занять блоку завдань в електронному вигляді («*Warm-up exercises*», «*Preflight checks*», «*Checkpoints*») у вигляді відкритих запитань. Ключ успіху стратегії полягає у підборі вправ, що включають в себе короткі проблемні запитання, які вимагають складних відповідей. Крім того, студентам пропонуються завдання на вивчення різних наукових джерел та іншої корисної інформації; навчальний матеріал в електронному вигляді (методичні рекомендації, підручники тощо) для вирішення практичних завдань. Отже, навчальний процес із використанням цієї стратегії передбачає активну взаємодію викладача і студентів. Викладач розробляє для студентів завдання та переглядає їх виконання; обирає найважливіші питання, які слід пояснити та обговорити зі студентам під час занять; організовує дискусії зі студентами з використанням матеріалів виконаних завдань; ставить нові завдання, враховуючи результати обговорення та виконання попередніх. Функціональна сторона діяльності студентів передбачає отримання on-line і вчасне виконання конкретних завдань, активна участь в обговоренні вивченої теми на семінарських і практичних заняттях. У результаті використання цієї стратегії, як зауважують С. Смирнова і А. Кисельова, студенти приходять на заняття, маючи навчальну інформацію і потребу отримати більш глибокі знання. При цьому, знання використовуються на якісно новому рівні, з урахуванням особистісних цінностей і уподобань (Смирнова С. В., Киселева А. К., 2017, с. 50).

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі. Характеристика наведених стратегій навчання описує

організацію навчального процесу на якісно новому рівні, що забезпечує можливість студентам обирати ті стратегії навчання, які допоможуть їм навчатися упродовж життя: самостійно отримувати знання, уміння і навички, сформувати компетентності згідно власних пріоритетів і бажань. Отже, стратегії навчання спрямовані на розвиток здатностей студентів ставити конкретні цілі і задачі, планувати власну діяльність, здійснювати пошук нової навчальної інформації щодо реалізації намічених цілей, вміти приймати конкретні рішення. З умінням визначати власні стратегії навчання напряму залежить рівень сформованості стратегічної компетентності особистості як різновиду ключових компетентностей, що виявляється у здатності прогнозувати професійну діяльність; вмінні планувати діяльність з урахуванням особливостей її побудови; вмінні визначати стратегію професійної діяльності; впевненості у досягненні сформульованої мети та розумінні особистої значущості результату; особистісній відповідальності за прийняття стратегічних рішень.

Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні сутнісних ознак стратегій навчання, відмінностей стратегій навчання від технологій навчання, узагальнення підходів до класифікацій навчальних стратегій.

Список використаних джерел:

1. Березова Л. В. Особливості дослідження стратегіального підходу в психології. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*: електрон. фах. вид. 2015. № 2. Ч. 2. С. 3-7. URL. <http://journals.uran.ua/arppfo>.
2. Загвязинский В.И., Строкова Т. А. Педагогическая инноватика: проблемы стратегии и тактики: монография. Тюмень. Изд-во Тюменского гос. ун-та. 2011. 176 с.
3. Кожушко С. Стратегії колабораторного навчання у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. 2014. №5 (112). С. 65-70.
4. Малихін О. В., Галла А. О. Сутність феномену «стратегії навчання» у фаховій підготовці студентів філологічних спеціальностей. *Вісник*. 2016. № 133. С.120-123.

5. Образовательные стратегии и технологии обучения при реализации компетентностного подхода в педагогическом образовании с учетом гуманитарных технологий: метод. рекомендации. СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2008. 108 с.
6. Рябоконт В. В. Трансформація понять «стратегія» – «стратегічна компетенція» – «стратегічна компетентність» у постійному потоці наукової інформації. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2014. II (12). Issue: 25. С. 64–67.
7. Смирнова С. В., Киселева А. К. Применение ИТТ – технологии в системе образования взрослых. *Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров*. 2017. Вып. 1 (30). С. 45 – 51.

References:

1. Berezova L. V. Osoblyvosti doslidzhennia stratehialnogo pidkhodu v psykholohii. Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinoi osvity: elektron. fakh. vyd. 2015. № 2. Ch.2. S. 3–7. URL. <http://journals.uran.ua/apppfo>.
2. Zahviazynskiy V.Y., Strokova T. A. Pedahohycheskaia ynnovatyka: problemy stratehyu y taktyku: monohrafiya. Tiumen. Yzd-vo Tiumenskoho hos. un-ta. 2011. 176 s.
3. Kozhushko S. Stratehii kolaboratornogo navchannia u vshchomu navchalnomu zakladi. *Molod i rynek*. 2014. №5 (112). S. 65–70.
4. Malykhin O. V., Halla A. O. Sutnist fenomenu «stratehii navchannia» u fakhovii pidhotovtsi studentiv filolohichnykh spetsialnostei. *Visnyk*. 2016. № 133. S.120 –123.
5. Obrazovatelnyye strategii i tekhnologii obucheniya pri realizatsii kompetentnostnogo podkhoda v pedagogicheskom obrazovanii s uchetom gumanitarnykh tekhnologiy: metod. rekomendatsii. SPb.: Izd-vo RGPU im. A. I. Gertsena. 2008. 108 s.
6. Riabokon V. V. Transformatsiia poniat «stratehiia» – «stratehichna kompetentsiia» – «stratehichna kompetentnist» u postiinomu pototsi naukovoi informatsii. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. II(12). Issue: 25, 2014. S. 64 –67.

7. Smirnova S. V., Kiseleva A. K. *Primenenie JiTT – tehnologii v sisteme obrazovaniya vzroslyih. Nauchnoe obespechenie sistemyi povyisheniya kvalifikatsii kadrov.* 2017. Vyip. 1 (30). S. 45 – 51.

Ольга Ильинична Шапран,

доктор педагогических наук, профессор,
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный
педагогический университет имени Григория Сковороды»,
г. Переяслав-Хмельницкий, Украина
ORCID iD: orcid.org/0000-0002-7514-6632
E-mail: olia.shapran@gmail.com

Шапран О. И.

РАЗВИТИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В ПРОЦЕССЕ ОВЛАДЕНИЯ СОВРЕМЕННЫМИ СТРАТЕГИЯМИ ОБУЧЕНИЯ

Аннотация

В статье определена сущность понятий «стратегическая компетентность», «стратегии обучения», представлено авторское толкование дефиниции «стратегия обучения в учреждениях высшего образования». Автором предложено использование различных стратегий обучения в практике профессиональной подготовки будущих учителей, охарактеризованы некоторые из них с таких позиций: цели стратегии; концепция; содержание работы; деятельность преподавателя и студента; использования тактик (техник) в процессе реализации стратегии обучения; полученный результат. Характеристика наведенных стратегий предполагает организацию учебного процесса на качественно новом уровне, что обеспечивает возможность студентам выбирать те стратегии обучения, которые помогут им учиться в течение жизни: самостоятельно получать знания, умения и навыки, формировать компетентности согласно собственным приоритетам и желаниям.

Ключевые слова: *ключевые компетентности, стратегии обучения, стратегия обучения в учреждениях*

высшего образования, стратегическая компетентность, учебно-стратегическая компетентность, социально-коммуникативная компетентность, тактики (техники) обучения.

Olga Shapran,

Doctor of Education,

Professor Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda

State Pedagogical University,

Pereyaslav-Khmelnytsky, Ukraine

ORCID iD: orcid.org/0000-0002-7514-6632

E-mail: olia.shapran@gmail.com

Shapran O.

DEVELOPMENT OF STRATEGIC COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN THE PROCESS OF MODERN TEACHING STRATEGIES MASTERING

Abstract

In the article, on the basis of a thorough study of psychological and pedagogical literature, the essence of the concepts of «strategic competence», «learning strategies» is determined. It is revealed that most modern scholars view strategic competence as a kind of social and communicative competence and give it the definition in a broad and narrow sense. There are many different interpretations of the concept of «learning strategy», such as subject and mental actions; the sequence of actions in the study; set of actions, steps, plans; behavior model; general concept of learning; ways of thinking and behavior which are used to facilitate learning, etc.

The author's interpretation of the definition «strategy of teaching in higher education institutions» is presented as a complex of conscious actions of the teacher and students in accordance with a certain purpose and concept with the application in a certain sequence of tactics and teaching techniques which are aimed at developing of the student's ability to effectively manage their own independent learning activities.

The author suggests to use different training strategies in the practice of future teacher training (Active Learning,

Communication Learning, Collaborative learning, E-Learning, Just-in-time teaching, Experiential learning, On-job instruction, Self-Directed Learning, Facilitate Learning). In the article such technologies as Active Learning, Collaborative Learning, E-learning, Just-in-time teaching in the following positions: strategy goals; concept; content of work; the activity of a teacher and a student; the use of tactics (techniques) in the process of implementing a training strategy; the result is characterized by the author. The proposed strategies involve organizing the learning process at a qualitatively new level. Students can choose learning strategies that will help them to learn throughout their lives: to independently acquire knowledge, skills and competences, to develop competence according to their own priorities and desires. It is proved that the level of formation of strategic competence of the individual as a kind of key competences depends on the ability to directly determine their own learning strategies. Strategic competence of future teachers is manifested in the ability to predict professional activity; ability to plan activities taking into account the peculiarities of its construction; ability to determine the strategy of professional activity; confidence in achieving the stated goal and understanding the personal significance of the result; personal responsibility for making strategic decisions

Key words: *key competencies, strategy of training, strategy of training in higher education institutions, strategic competence, educational and strategic competence, social and communicative competence, tactics (techniques) of training.*